

ABSZOLÚT
ELFELEJTETT
SZAVAK

9-99 20 3-8
ÉVES PERC JÁTÉKOS

A JÁTÉK
TARTALMA

110 kártya
8 fakocka
1 szabályfüzet és szótár

A játék célja

Minél több játékosunkat meggyőzni a magunk igazáról, és ezzel pontokat gyűjteni.

FONTOS! A játékba szándékosan olyan szavakat válogattunk, amelyeket egy gyerek **NEM** (de sokszor egy felnőtt sem) ismer. **NEM CIKI** nem ismerni a szavakat! **NEM** a műveltség a lényeg, hanem a **KREATIVITÁS!** A kártyákon kiemeléssel (pl. **abálás**) jelöltük a könnyebb szavakat. Ha fiatalabb játékos választ a többieknek, akkor **NE** azok közül, hanem a nehezebbekből válogasson!

A játék előkészítése

Vegyétek elő a kártyákat, tegyétek középre a paklit, majd osszatok mindenkinek egy kis fakockát. Vegyetek elő papírt, ceruzát, és írjátok fel a neveteket a pontozáshoz! Aki esetleg a játék során jegyzetelni, rajzolni akar, vegyen magához további papírokat és ceruzát.

A játék menete

1. A kezdőjátékos húzzon egy kártyát, és válasszon róla szabadon egy szót, közmondást, és olvassa fel a többieknek.
2. Mindenki gondolja végig gyorsan, hogy szerinte mit jelenthet az adott szó, mondás. Majd sorban haladva mondja el a vélt jelentést, írja le az adott

tárgyat, élőlényt, fogalmat minél pontosabban. Azaz nem elég annyit mondani, hogy például bútor vagy ruhadarab-e az adott dolog, hanem írjátok le pár szóban, hogy milyen, mire való, mik a fontosabb részei. Kisebb gyerekek nyugodtan készíthetnek gyors, vázlatos rajzot is!

3. Miután mindenki elmondta a meghatározását, minden játékos tegye egyszerre, háromra az elé a másik játékos elé a kis fakockáját, akinek a véleményét a legmeggyőzőbbnek tartotta. (Saját maga elé nem teheti senki a kockáját.)
4. Aki elé a legtöbb fakocka került, az máris felírhat magának **2 pontot!** Ha ugyanannyi kocka van a győztesek előtt, mindannyian írjanak 2 pontot! Ezután keressétek ki a mellékelt szótárból a szót, és nézzétek meg a jelentését!
5. Aki eltalálta meglehetősen pontosan a jelentést, az kap **1 jutalompontot!**

Példa

A **holepni** szót választod. A többiek különböző megoldásokkal rukkolnak elő:

Feri: Egy olyan cipő, aminek nagyon nagy talpa van, ezért könnyű vele a hóban lépni.

Juci: Egy porcukros sütemény.

Anna: Ez egy vékony ostyából készült finomság.

Anna és Feri Jucira szavaz, Juci Annára. Juci így 2 pontot

kap, mert rá szavaztak a legtöbben, Anna viszont kap 1 pontot, mert pontosan elmondta, mi a holepni avagy holipni. Juci nem kap pontot, mert csak azt találta el, hogy ez egy süteményféle, a meghatározása nem volt elég pontos.

6. Mindenki vegye vissza a fakockáját!
7. A következő körben a következő játékos a kezdő, ő húz lapot és választ szót!

A játék vége

Addig játsszatok, míg kedvetek van – de ha jobban szeretitek a szigorú szabályokat, akkor 3 játékos esetén 5, 4 játékos esetén 4, 5–7 játékos esetén 3, 8 játékos esetén 2 fordulót játsszatok! (Egy forduló azt jelenti, hogy minden játékos választott egyszer szót.)

Kiegészítő játékmód osztályoknak

4 önként jelentkező gyerek álljon ki a többiek elé, ők fogják megmagyarázni a szavakat. A tanár kezeli a szótárt, az osztály a szókétyákat. Az osztályból valaki húzzon egy kártyát, és olvasson fel egy szót róla! A 4 magyarázó mondja el a megfejtését, majd kézfeltartással szavazzunk, hogy kinek hiszünk! 4 kör után

számoljuk össze a pontokat, és 4 másik gyerek álljon ki a többiek elé. Addig játsszuk, amíg a kedvünk tartja!

A játékot a gimnáziumi magyar felvételik, az általános iskolai magyar tananyag és az olvasmányaim inspirálták, valamint az a régi-régi táborigényes játék, amelyben az idegen szavak szótárát felcsapva kellett egy-egy szó jelentését megtippelni. Úgy éreztem, hogy a magyar nyelvnek nem is olyan régen elavult rétegei – a német-zsidó polgárság, a magyar-sváb-szlovák parasztság, a monarchia közigazgatásának és katonaságának szókincse, a 18-19. századi irodalom nyelve – mulatságos távolságba kerültek a 9-14 éves korosztály nyelvi regiszterétől, szinte idegen szavakká váltak. Ezek közé az abszolút elfelejtett szavak közé bekevertem pár hétköznapi idegen szót és egy maréknyi nyelvújítás korabeli kifejezést, amelyek nem honosodtak meg a mai nyelvben (ezeket dőlt betűvel jelöltem), és megfűszereztem pár régi, de nagyon kifejező közmondással őket. Remélem, ti is olyan jól szórakoztok játék közben, mint amennyire én élveztem a szavak és mondások gyűjtését, és egyet-egyét visszacsémésztetek a hétköznapijaitokba! Ha elfogyasztottátok mind a 880 szót és 110 mondást, nyugodtan gyűjtsetek újabbakat!

SZÓTÁR

A, Á			
a priori	a tapasztalás és tények ismeretét megelőző tudás	allűr	modor
ab ovo	a kezdet kezdetétől	alma mater	az egyetem, iskola, ahova járt valaki, és fontos neki
abálás	kövesztés, párolás	almanach	évkönyv
abriktol	fenyít, ver	almárium	üveges szekrény
absnicli	maradék, valaminek a vége	alpakka	olcsó fémötvözet
acélparipa	kerékpár	alterego	hasonmás
ad absurdum	képtelenség	altruista	áldozatkész, önzetlen
ad acta	(véglegesen) félretesz valamit	ámbitus	tornác, boltozatos nyitott folyosó
ad hoc	rögtönzötten, csak úgy	ambivalens	kétértelmű
adjuztál	megigazít, eligazít	ámbrá	az ámbrás cet váladéka, amiből régen parfümöt készítettek
agent provocateur	titkos ügynök, aki csapdába csalja áldozatát	ámolyogni	bámészkodni
agóra	piactér, vásártér, a népgyűlés helye	ampa	bádognödör
akol	elkerített éjszakai szálláshely az állatoknak	amur	nagytestű, növényevő hal
ákovita	pálinka	ángy	vér szerinti férfirokon felesége
alamizsna	könyörödomány a koldusnak	angyalbőr	katonai egyenruha tréfás, népies neve
alias	más néven	annó dacumál	réges-régen, hajdanában
alibi	bizonyíték, hogy büntett elkövetésekor nem tartózkodott a helyszínen	anomália	rendellenesség
allódium	földesurak jobbágyokkal műveltetett földje	antropomorf	egy tárgyat, jelenséget emberi jelleggel felruházó
		anzix	képes levelezőlap
		apanázs	rendszeres, ált. havi pénzsegély
		apelláta	kifogás
		apropó	alkalom
		aranymálkó	sárgarigó

SZÓLÁSOK

A kutya ugat, a karaván halad. – a céltudatos ember nem törődik az ellenség gáncsoskodásával

A macska se vakarja ki. – nem lehet letagadni

A szegek is megijednek a falban, ahova a lábát betesz. – nagy tolvaj

Ádám látott ilyet siheder korában. – hihetetlen dolog

Aki korpa közé keveredik, megeszik a disznók. – aki rossz társaságba keveredik, maga is elzüllik

Akinek vaj van a fején, ne menjen a napra! – ha valaki hibás valamiben, jobb, ha meghúzza magát

Áll, mint tarlós malac a gyepon. – értetlenül, csodálkozva áll

Amelyik tyúk sokat kárál, keveset tojik. – aki sokat dicséri magát, az rendszerint keveset dolgozik

Amit kézzel érsz, nem kell azt fával hajigálni. – amit könnyen elintézhetünk, azt butaság bonyolultan végezni

Angyal ül a szemöldökén, ördög a szeme alatt. – látszólag szelíd, de gonosz is tud lenni

Az apostolok lován megy. – gyalog megy

Az ebek harmincadjára jut. – könnyelműen, gondatlanul bánnak valamivel, és ezért nagy bajban van

Az ezüst angyalokat szállni tanítja. – pénzt lop

Az ördögöt is be tudná meszelni. – ért hozzá, hogy kedvezőbb színben tüntessen fel valamit

Az vesse rá az első követ, aki... – az ítélje el, aki maga nem követett el hasonlót

Borsót gömbölyít. – lopja a napot

Burokban született. – csodálatosan szerencsés

Cérnán húzza a harangot. – jelentéktelen eszközökkel akar jelentős eredményt elérni

Cilinderben szaladgál az ágy alatt. – teljesen jelentéktelen ember otthon, senki sem ad a szavára

Cinégét fog. – az orra kipirosodik a hidegtől

Csalánba nem üt a mennykő. – hitvány emberrel nem szokott nagy szerencsétlenség történni

Dértől érik a vackor. – a bajokból okul az ember

Disznóról is gyapjat nyír. – minden vállalkozása különös, szinte valószínűtlen szerencsével jár

Dobbal megy nyulászni. – előre kifecsegi a titkos tervét

Eb ura fakó. – nekem nem vagy uram, tehát azt teszek, amit akarok

Ecet, torma, fokhagyma, mind a három egyforma. – a szóban forgó három ember közül egyik sem jobb a másiknál

Forrásaim a teljesség igénye nélkül:

Kiss Gábor (szerk.): *Nagy magyar tájszótár*, Tinta, Budapest, 2019

Tótfalusi István: *Vademecum – Szokatlan szavak szótára*, Móra, Budapest, 1983

Tolcsvai Nagy Gábor: *Idegen szavak szótára*, Osiris, Budapest, 2007

Jiddis jövevényszavak a magyar nyelvben, összeállította Fiumei Sebestyén, 2012, <https://sites.google.com/site/jiddisjoevenyszavak/>

O. Nagy Gábor: *Magyar szólások és közmondások*, 4. kiadás, Gondolat, Budapest, 1985

Zolnay Vilmos – Gedényi Mihály: *A régi Budapest a fattyúnyelvben*, Fekete Sas, Budapest, 1996

Pintér Jenő: *Magyar nyelvvédő könyv*, Budapest, 1938

Szécsi Ferenc: *Új magyar szavak szótára*, Universum, Budapest, é. n.

Szily Kálmán: *A magyar nyelvújítás szótára*, Budapest, 1902

és a szüleim.

Gyártja és forgalmazza a © Pozsonyi Pagony Kft., 2021

1137 Budapest, Pozsonyi út 26.

www.pagony.hu

Grafika © Bernát Barbara

Játéktervező © Győri Hanna

Nem alkalmas 3 éven aluli gyermekek részére!

Származási hely: Kína

